

**DANSKE
GYMNASIER**

Ny Vestergade 13, st.
1471 København K

Danskegymnasier.dk
mail@danskegymnasier.dk

+45 3318 8260

Børne- og Undervisningsministeriet
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet

S. 1
8. juli 2022

Høring vedr. bekendtgørelse om kapacitetsfastsættelse, zoner og profilgymnasier for de gymnasiale uddannelser

Danske Gymnasier
D +45 3318 8260
mail@danskegymnasier.dk

Danske Gymnasier har den 16. juni 2022 modtaget høring over udkast til bekendtgørelse om kapacitetsfastsættelse, zoner og profilgymnasier for de gymnasiale uddannelser. Bekendtgørelsesudkastet udmønter dele af lovforslag om kapacitetsfastsættelse og elevfordeling på de gymnasiale ungdomsuddannelser (L 157), der blev vedtaget den 9. juni 2022.

Danske Gymnasier har en række bemærkninger til de tre dele kapacitetsfastsættelse, zoner og profilgymnasier.

Kapacitetsfastsættelse

I bekendtgørelsen foreslås følgende deadlines for kapacitetsfastsættelsen:

Beregningsteknisk kapacitet – senest 1. september

Foreløbig kapacitet – senest 1. februar

Endelig kapacitet – senest 15. maj

Danske Gymnasier finder ovenstående deadlines utilstrækkelige ift. det årshjul, gymnasierne organiserer sig efter. Foreningen foreslår, at STUK senest 15. december oplyser institutionerne om de foreløbige kapaciteter for det kommende skoleår, da institutionerne skal have mulighed for at nå at tilpasse deres personalestab i forhold til det kommende elevtal og det heraf følgende behov for arbejdskraft.

Foreningen foreslår, at STUK oplyser institutionerne om eventuelle justeringer af de fastlagte foreløbige kapaciteter, således at institutionerne kender til de endelige kapaciteter hurtigst muligt efter 15. marts 2023 og senest 1. april 2023. Dette skal ses i lyset af, at foreningen vurderer, at kommende elever fortsat bør få besked

om pladsreservation senest 1. maj, så de får lejlighed til en fair og ordentlig klageproces, der overholder forvaltningsloven, samt at institutionerne skal kunne nå at foretage nødvendige personaletilpasninger i lyset af eventuelle kapacitetsnedsættelser. Foreningen opfordrer derfor til, at den centrale fordeling af elever afvikles, så institutionerne hurtigst muligt efter 1. april 2023 og senest 15. april 2023 modtager alle oplysninger om de elever, der er blevet fordelt til institutionen. Skal den centrale elevfordeling ske som foreslået af Danske Gymnasier, så kræver det, at hele processen for kapacitetsfastsættelse fremrykkes. Da dette vil kræve mange ressourcer, foreslår Danske Gymnasier, at ansøgningsfristen til ungdomsuddannelserne generelt fremrykkes til 15. februar.

S. 2
8. juli 2022

De foreslåede deadlines og bestemmelserne i §§ 1-5 forholder sig endvidere heller ikke til, hvordan STUK forventer at indgå i en dialog med institutionerne, efter bestyrelserne har afgivet deres indstilling til den beregningstekniske kapacitet fire uger efter 1. september og frem mod, at STUK meddeler institutionerne den foreløbige kapacitet 1. februar. Danske Gymnasier vurderer, at STUK i denne periode bør indgå i dialog med institutionerne om STUK's vurdering af bestyrelsens indstilling, særligt i de tilfælde hvor bestyrelsens indstilling forholder sig meget kritisk til den beregningstekniske kapacitet. Denne dialog er især vigtig de første år, hvor den nye proces for kapacitetsfastsættelse implementeres.

§§ 1-8 definerer regler om kapacitetsfastsættelse for institutioner eller afdelinger, hvis institutionen har afdelinger, for hver uddannelse samt pre-IB. Ifølge § 1 sker den årlige kapacitetsfastsættelse jf. § 8, stk. 2, i lov om institutioner for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v. (herefter institutionsloven). Danske Gymnasier bemærker, at der ikke er henvist til § 8, stk. 3, i institutionsloven, idet denne bestemmer, at hver institution, hvis institutionen ikke har afdelinger, eller hver afdeling, skal have fastsat en minimumskapacitet. Danske Gymnasier betragter denne bestemmelse som særdeles central for den årlige kapacitetsfastsættelse, hvorfor der også bør henvises til denne bestemmelse i bekendtgørelsens § 1.

Af § 4 fremgår det, at STUK inddrager regionen i fastsættelsen af en foreløbig kapacitet på landsplan og regionalt plan samt for de enkelte institutioner. Det fremgår dog ikke, hvordan denne inddragelse vil foregå, eller hvilken rolle og indflydelse regionen kan forvente at få. Danske Gymnasier ønsker en uddybning af dette.

I forlængelse af den generelle kapacitetsfastsættelse ønsker Danske Gymnasier at understrege behovet for, at de bagvedliggende principper,

regler og/eller beslutninger, der træffes og ligger til grund for de beregningstekniske kapaciteter, kommunikeres tydeligt til institutionerne og på BUVM's hjemmeside i forbindelse med offentliggørelsen, jf. § 2, stk. 2.

Dernæst finder Danske Gymnasier det nødvendigt, at der indgår en såkaldt teknisk overbooking i fastsættelsen af institutioners kapaciteter de steder, hvor fordelingsudvalgene hidtil har arbejdet med en sådan. Det gælder primært i de store byområder, hvor der er mange overansøgte institutioner.

Såfremt kapaciteten fastsættes, så den samlede kapacitet skal gå op i 28 elever per klasse, så kan det for institutioner, der normalt har fastsat en teknisk overbooking, få to forskellige udfald. Nogle institutioner vil samlet set miste elever, fordi institutionen går fra en teknisk kvotient på fx 30 elever til 28 elever per klasse, mens andre vil få tildelt lidt flere elever for at få det samlede antal elever til at gå op i 28 per klasse.

For institutioner, der mister elever, vil det betyde, at der ikke længere er taget højde for fx frafald, orlov og dumpede optagelsesprøver, og dermed ender institutionen med at have fx 26 elever i hver klasse ved tælledagen. Det medfører en ringere økonomi, fordi taxameterets størrelse afhænger af den enkelte elev, og kan afhængig af institutionens samlede økonomi betyde afskedigelser, besparelser på it og undervisningsmidler, manglende vedligehold af bygninger mv.

For andre institutioner, der fx kun mangler 10 elever, for, at den samlede kapacitet kan gå op med 28 elever i hver klasse, og derfor får tildelt lidt flere elever, kan det betyde, at institutionen er nødt til at oprette en ekstra klasse. Udfordringen bliver her, at 10 ekstra elever i sig selv ikke kan finansiere en ekstra klasse, og det vil derfor medføre, at den samlede økonomi for institutionen forringes trods flere elever. På sigt vil dette betyde, at der samlet set er blevet oprettet et større antal klasser end i dag og til det samme antal elever, men at klasserne vil være mindre fyldte.

Et andet hensyn, der er vigtigt at bemærke i forhold til den generelle kapacitetsfastsættelse, handler om de VUC-institutioner, gymnasier og hf-kurser, som udbyder særligt tilrettelagt hf, eksempelvis ASF-klasser, treårige hf-klasser eller andre tilbud, der er målrettet elever med forskellige diagnoser. Det gælder for disse tilbud, at de er både fagligt og økonomisk afhængige af, at der også udbydes et ordinært toårigt hf-udbud, og hvis disse uddannelses tilbud også skal være bæredygtige fremover, skal der tages højde for dette i kapacitetsfastsættelsen, således at der fastsættes særskilt kapacitet til disse tilbud.

§ 6, stk. 2, i bekendtgørelsen regulerer i hvilke tilfælde, regionsrådet i en given region efter anmodning fra en institution kan hæve kapaciteten på institutionen eller afdelingen. Et af de nævnte tilfælde vedrører § 14 i lov om de gymnasiale uddannelser. Institutionens optagelse efter § 14 b i lov om de gymnasiale uddannelser nævnes dog også i § 11 k i institutionsloven som et tilfælde, inden for hvilket, at regionsrådet kan hæve kapaciteten, hvis institutionen ikke har plads inden for den fastsatte kapacitet. Danske Gymnasier bemærker på denne baggrund, at § 14 b i lov om gymnasiale uddannelser også bør nævnes som et forhold i bekendtgørelsens § 6, stk. 2.

S. 4
8. juli 2022

I forbindelse med at regionsrådet i visse tilfælde kan hæve kapaciteten på institutioner eller afdelinger, jf. § 7, hvis særlige hensyn bør tillægges større vægt end hensynet til kortest mulige transporttid, vurderer Danske Gymnasier, at ”initialt frafald” bør skrives ind som en del af hensyn 1. En lidt højere kapacitet, der tager hensyn til initialt frafald, kan nemlig være et værktøj til at sikre en institutions eller afdelings mulighed for hensigtsmæssig klassedannelse, som fremgår af hensyn 1.

Foreningen ønsker i sammenhæng med ovenstående endvidere at bemærke, at det er afgørende, hvornår i processen mellem ansøgningsfrist og første uge i november, kapaciteten hæves. Institutionerne vil kunne håndtere det inden skolestart, men skal der oprettes en ekstra klasse efter skolestart og frem mod første uge af november, så kan det udfordre det faglige og pædagogiske miljø på gymnasiet.

Generelt til §§ 1-8 i bekendtgørelsen bemærker Danske Gymnasier, at det ikke eksplicit nævnes, at kapacitetsfastsættelsen sker per institution eller afdeling, hvis institutionen har afdelinger, opdelt på hver uddannelse samt pre-IB. Dette medfører, at det flere steder kun er institutionens kapacitet, der omtales, hvilket foreningen finder misvisende. Det gælder eksempelvis § 2, stk. 2, vedrørende offentliggørelse af beregningstekniske kapaciteter, hvor Danske Gymnasier formoder, at STUK vil offentliggøre disse ”på landsplan, regionalt plan samt for de enkelte institutioner” samt afdelinger, opdelt på hver uddannelse samt pre-IB. Viden om den enkelte institutions kapacitet vil i mange tilfælde ikke være tilstrækkeligt dækkende, hvis ikke det opgøres per afdeling og opdelt på hver uddannelse. Danske Gymnasier opfordrer derfor STUK til at præcisere dette i § 2, stk. 2, § 4, stk. 2, § 5, stk. 2, § 6, stk. 1, § 6, stk. 1, pkt. 1, § 6, stk. 2 samt § 7, stk. 1.

Zoner

§§ 9-12 fastsætter bestemmelser for zonerne i elevfordelingsmodellen, herunder under hvilke forhold en zone kan skifte status. Jf. § 9 offentliggør STUK på styrelsens hjemmeside, om en zone har status af afstands- eller fordelingszone. Det fremgår dog ikke af bestemmelsen, hvornår i løbet af et skoleår dette sker, og Danske Gymnasier opfordrer derfor STUK til at fastsætte en deadline for dette. Det bør ske af hensyn til de større forandringer for den enkelte institution, der kan være forbundet med et skifte fra afstandszone til fordelingszone, herunder ændringer i det faglige og pædagogiske miljø, som institutionen i god tid bør kunne omstille sig til.

En tilsvarende præcisering af tidspunkt bør finde sted, hvad angår § 12, idet der heller ikke her er fastsat et tidspunkt for, hvornår på skoleåret der foretages en vurdering af, om zonen skal skifte status fra fordelingszone til afstandszone.

Danske Gymnasier forventer, at begge de nævnte tidspunkter kan placeres hurtigst muligt efter den 30. september, som, jf. § 10, stk. 3, er det tidspunkt, tilgæede elever opgøres på, og som danner grundlag for beregningen af medianindkomsten i den enkelte zone.

Danske Gymnasier bemærker, at regler og proces for selve zoneinddelingen/-opdelingen/-sammensætningen ikke fremgår af kapitlet om zoner, §§ 9-12. Af lovbemærkningerne til L 157 fremgår det, at BUVVM frem mod implementeringen af modellen vil foretage analyser af stabiliteten af zoneinddelingen, at børne- og undervisningsministeren får bemyndigelse til at fastsætte regler om zoneopdelingen/-sammensætningen, og at der efter implementeringen kan være behov for at justere zoneinddelingen, hvis det er hensigtsmæssigt bl.a. for at opnå en blandet elevsammensætning. Foreningen finder det derfor utilstrækkeligt, at bekendtgørelsen ikke forholder sig til dette, så det er gennemsigtigt, hvordan fremtidig stillingtagen og mulig justering af zoneinddelingen skal ske, samt hvordan processen herfor skal spille sammen med den øvrige proces for fastsættelse af zonestatus samt proces for kapacitetsfastsættelse, optagelsesproces og elevfordeling. Selv om zoneinddelingen ikke har direkte betydning for, hvor ansøgerne kan søge og få tildelt plads, så har det stor betydning for de institutioner, der indgår i en fordelingszone, fastsættelsen af deres ”tredelte” kapacitet til de tre indkomstgrupper og dermed for, hvilke ansøgere institutionen kan optage og i sidste ende fordelingen af disse. På den baggrund bør processen for zoneinddeling tænkes sammen med alle de øvrige, nævnte processer.

Foruden ovenstående manglende præciseringer bemærker Danske Gymnasier en uhensigtsmæssig uklarhed i formuleringerne af § 10, stk. 2, pkt. 2, hvor det fremgår, at ”Gymnasiale uddannelser på institutioner eller afdelinger, hvor institutionen har afdelinger, som samlet på tværs af samtlige gymnasiale uddannelser på institutionen eller afdelingen har færre end 84 tilgæede elever.” Det er uklart, hvor mange uddannelser der som minimum tilsammen skal have haft færre end 84 tilgæede elever, hvis dette punkt skal anvendes. Foreningen antager, at hvis der er tale om en enkel uddannelse, så vil § 10, stk. 2, pkt. 1, finde anvendelse. Er der tale om to uddannelser, finder foreningen det uhensigtsmæssigt, at tre spor, fx to stx og et hf, der tilsammen har et antal tilgæede elever på lige under 84, ikke kan medføre, at en zone ændrer status fra afstandszone til fordelingszone. Er der tale om tre uddannelser, så vil hver enkel uddannelse i gennemsnit have færre end 28 tilgæede elever, og et sådan tilfælde vil kunne rummes inden for § 10, stk. 2, pkt. 1. Danske Gymnasier finder på den baggrund § 10, stk. 2, pkt. 2, irrelevant og vil opfordre STUK til at udelade denne bestemmelse, medmindre STUK kan tydeliggøre, hvorfor bestemmelsen er relevant.

Profilgymnasier

Danske Gymnasier mener som udgangspunkt ikke, at der bør etableres flere profilgymnasier, men anerkender samtidig, at profilgymnasier i nogle tilfælde kan bidrage til en mere balanceret elevsammensætning og et fortsat bredt uddannelsesudbud. Det er dog helt afgørende, at regionerne holder skarpt øje med, at profilgymnasier generelt set ikke modvirker de to hensyn med fordelingsmodellen og ender med at skabe yderligere polarisering eller endnu sværere forhold for udkantsgymnasier. Derfor mener Danske Gymnasier også, at regionsrådene bør være forpligtet til at høre og inddrage de nye gymnasiesamarbejder i forbindelse med godkendelse af nye profilgymnasier.

Danske Gymnasier bemærker, at der jf. bekendtgørelsens § 14, pkt. 2, bliver stillet krav om, at der som minimum skal indgå to fag på A-niveau som studieretningsfag, for at en institution eller afdeling har ”en særlig stærk faglig profil”. Foreningen vurderer, at der sagtens kan være tale om en særlig stærk faglig profil inden for gældende regler for studieretninger, jf. § 26 i lov om de gymnasiale uddannelser, og finder det ikke nødvendigt, at bekendtgørelsen stiller ekstraordinære krav til antal fag på A-niveau, der ligger uden for de eksisterende forpligtelser. Foreningen vurderer heller ikke, at kravet om minimum to fag på A-niveau ligger inden for den politiske aftale om Den Koordinerede Tilmelding til Gymnasiale Ungdomsuddannelser af 10. juni 2021 samt lovbemærkningerne til lovforslag L 157 vedr. ”en særlig stærk faglig

profil". Af begge dele fremgår om profilgymnasier, at "Det kan fx være et gymnasium, som udbyder og prioriterer at oprette stærke naturvidenskabelige studieretninger med flere naturvidenskabelige fag på A-niveau samt med mulighed for valg af yderligere naturvidenskabelige fag på A-niveau for at opnå en særlig stærk faglig profil indenfor netop dette felt." Foreningen vurderer, at der her er tale om et eksempel, hvor et gymnasium har oprettet studieretninger med flere fag på A-niveau, men at formuleringen ikke kan tolkes sådan, at det er et krav, at gymnasiet opretter studieretninger med minimum to fag på A-niveau. Foreningen opfordrer på den baggrund STUK til at udelade kravet om minimum to fag på A-niveau, jf. § 14, pkt. 2.

S. 7
8. juli 2022

Jf. § 15 skal regionsrådet lægge vægt på, "om en godkendelse som profilgymnasium forventes at være medvirkende til, at en zone skifter status til eller fastholdes som fordelingszone". Danske Gymnasier opfordrer til, at STUK tilføjer til § 15, at regionerne også skal lægge vægt på, om en godkendelse som profilgymnasium forventes at være medvirkende til, at en zone skifter status *fra* fordelingszone til afstandszone, idet foreningen mener, at regionsrådet også bør lægge vægt på den positive forskel, en godkendelse som profilgymnasium kan bidrage med.

Jf. § 11 a, stk. 2, i institutionsloven, skal regionsrådet ikke kun lægge vægt på i hvilket omfang, en godkendelse kan resultere i en skævvridning af elevsammensætningen, hvilket adresseres af både §§ 15 og 16 i bekendtgørelsen, men også lægge vægt på i hvilket omfang, en godkendelse kan skævvride elevsøgningen. Danske Gymnasier bemærker på baggrund af denne formulering, at det også er relevant, at regionsrådene lægger vægt på i hvilket omfang, en godkendelse som profilgymnasium i et byområde kan medføre en udhuling af elevgrundlaget i et tilgrænsende tyndtbefolket område og dermed en ringere mulighed for at opretholde et geografisk bredt udbud af gymnasiale ungdomsuddannelser. Foreningen opfordrer derfor STUK til at indskrive dette hensyn i bekendtgørelsen.

Med venlig hilsen

Henrik Nevers
Formand